

MALE NOVICE.

Izhajajo vsak torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne. — Posamezne številke 20 v. — Po pošti se list ne pošilja.

Pobuna mariborskega vojaštva.

Vojaška oblast nam je dovolila, da smemo poročati o pobuni vojaštva v noči od 22. na 23. julija.

Predpriprave za pobuno.

Naši stari neprijatelji Nemci in nemčurji ne morejo preboleti udarca, da je postal Maribor slovenski. Najeli so si boljševiške agitatorje, ki so že več mesecev pripravljali med vojaštvom tla za boljševiško pobuno. Agitatorji so imeli na razpolago tudi dovolj denarja. Vabili so naše slovenske dragonce, topničarje in moštvo mariborskega pešpolka v slaboglasne gostilne. Tam so jim dajali za pijačo, kolikor so jo hoteli. Postregli so jim z jestvinami in cigaretami. Na ta način so jih zvaljali v svoj tabor in jih zastrupljali z boljševiškim, protidržavnim strupom. Boljševiškim agitatorjem so pridno pomagali odpušчени, a neizgnani uradniki in železničarji.

Boljševiški voditelj poslan iz Dunaja v Maribor.

Dokazano menda je, da je glavna boljševiška organizacija — skorogotovo napršena po Nemcih in socialističnih boljševikih v Sloveniji — poslala v Maribor že pred meseci enega najbolj izvežbanih boljševikov, pešca-invalida Karla Toplak v Maribor. Toplak je obiskoval na Dunaju tri mesece boljševiško šolo. Ko je Toplak dospel v Maribor, si ga videl skoro vsak dan opoldne in zvečer na Glavnem trgu, kjer je imel na solnčni strani trga vsak dan zbranih krog sebe vse polno vojakov. Pri sebi je imel vse polne žepce cigaret. In tega nevarnega boljševiškega agenta so sprejeli v jugoslovansko armado. Zaposlen je bil v pisarni dragonske vojašnice. Soba, v kateri je delal, in gostilna „zur Lokomotive“, kamor je zahajal, je bila vedno polna drugih vojakov. Seveda naši jugoslovanski častniki niso v „delovanju“ invalida Toplaka videli prav nič državi nevarnega, ker so kot vojnemu po-habljenju zaupali.

Niti vodijo proti jugu in severu.

Nimamo sicer na razpolago uradnih spisov o celi pobuni, a od merodajne strani se nam je zatrjevalo, da vodijo niti boljševiško-nemčurske organizacije med vojaštvom daleč na jug in sever. Italijani in Nemci so vrgli mnogo tisočakov med podkupljive vojake in so na ta način pripravljali tla za veliko pobuno vojaštva po celi

Sloveniji, Hrvaški in Čehoslovaški. Nemogoče namreč je, da bi bil to samo „slučaj“, ako se eden in isti dan pokuni vojaške čete v Mariboru, kar v treh vojašnicah, v Varaždinu, na Koroškem in na Čehoslovaškem.

Začetek pobune.

Bilo je v torek, dne 22. julija zvečer. Mesto je izgledalo kakor navadno. Na ulicah je šetalo občinstvo. Marsikomu se je dozdevalo nekaj nenavadnega, da je na ulici tako malo prostega vojaštva. Točno 10 minut pred 21. (9.) uro so počili v dragonski vojašnici trije streli. In takoj nato je začelo pokati v magdalenskem predmestju, kakor da bi trčila dra sovražna polka skupaj. Drdrale so tudi strojnice. Slišalo se je tudi 8 pokov ročnih granat. Pobuna se je zanesla tudi v topniško vojašnico.

Boljševiki prodirajo proti mostu.

Oddelek boljševikov se je nagloma približal dravskemu mostu in se je s strojnico utaboril na višini pred mostom, kjer ima ločar Majer svoje prostore. Od tam so začeli streljati v mesto, da je bilo joj! K sreči je bila strojnica namerjena previsoko. Del upornikov se je skušal polastiti zaloge municije, a to je že stražil oddelek zvestih vojakov.

V domobranski vojašnici večina moštva mariborskega polka ni bila takoj dostopna za pobuno. Ko pa so pridrveli odposlanci dragoncev in topničarjev v Melje, je začelo tudi pokati iz domobranske vojašnice, je že prišel oddelek Hrvatov in je del moštva zadržal. Ena stotnija marib. polka pa je udrila čez Leitersberg po ovinku v mesto in je na Glavnem trgu prišla Hrvatom za hrbet. Pet vojakov je že udrlo na magistrat. Položaj je postal kritičen. V tem momentu so dobili Hrvati ojačenje ter so začeli s strojnimi škropiti po uporniških vrstah. Pobunjeni oddelki so se spoprijeli tudi na glavnem kolodvoru in na več drugih mestih z zvestimi oddelki.

Uporniki premagani.

Med 2. in 3. uro zjutraj, 23. julija so bili puntarji premagani. Hrvati, Srbi in del zvestih Slovencev so razpršili s pomočjo vrlojunaških tržaskih policijskih stražnikov pobunjene oddelke. Zapeljani vojaki, kar jih ni bilo polovljenih, so se razpršili na vse strani. Do pol 5. ure zjutraj so se še slišali posamezni streli, a nato je nastal

popoln mir. Zaprli so približno 100 oseb, med temi tudi nekaj civilistov. Mrtvih je bilo samo 6—8 oseb, vsi od pobunjenih oddelkov, naši so imeli samo 3 ranjence. Dravski most je bil precej okrvavljen.

Preki sod. — Dve smrtni obsodbi.

Voditelje puntarjev sodi preki sod — vojaško sodišče. Prva sta bila obsojena na smrt 21letni dragonec Adolf Podkubovšek, doma iz Loč pri Konjicah in pešec-invalid Karel Toplak iz ptujske okolice. Upornik Jakob Turk iz brežiške okolice je bil radi mladostnosti obsojen na 10 let težke ječe. Preki sod še posluje naprej.

Izvršeni smrtni obsodbi.

Ko so obsojencema naznanili, da bosta ustreljena, sta bila popolnoma osupnjena. Pred izvršitvijo smrtnih obsodb sta obsojenca v ječi v dravski vojašnici prejela sv. zakramente. Spovedala sta ju frančiškan o. Elekt Hamler in vojni kurat Pavel Zavadlal. Duhovnika sta ju dobro pripravila na smrt. Bila sta popolnoma skesana. Očividni je bil učinek sv. zakramentov in dobre priprave na smrt. Dne 29. julija ob pol 8ih so na dvorišču dravske vojašnice spravili Podkubovška in Toplaka v pokrit voz mariborske rešilne postaje. V vozu so sedeli: obsojenca, vojni kurat Zavadlal in 2 straži. Na vsaki strani voza so korakali po 3 vojaki, spredaj in zadaj pa po pol voda vojakov. Voz je polagoma vozil iz dravske vojašnice, po Koroški ulici, čez Glavni trg in dravski most v topniško vojašnico. Prostor za usmrtitev je bil pripravljen na dvorišču vojašnice v bližini velikega konjskega vežbališča. Vojaški sodnik dr. Pestevšek je prečital smrtno obsodbo. Obsojenca sta bila grozno potrta. Vojni kurat je še obudil enkrat z njima kesanje ter molil. Zavezali so jima oči. Častnik je dal vojakom povelje, in padli so na vsakega obsojenca po tri streli. Oba sta bila dobro zadeta in sta bila takoj mrtva. Izvršitvi smrtnih obsodb je prisostvovalo srbsko, slovensko in hrvatsko vojaštvo. Vojni kurat je nato trupla blagoslovil.

Ulična imena v Mariboru.

(Dalej.)

Grabengasse: „Ob mestnem jarku“, ne samo „Ob jarku“. Z nemško besedo „Graben“ smo, ako govorimo o mestu, vajeni spajati pojem mestni jarek; s slovensko besedo jarek pa ne. Ker smo bolj kmetsko vzgojeni, mislimo pri besedi jarek le najbolj na cestne in slične jarke.

Kaserngasse: V tej ulici nikdar ni bilo dominikanskega samostana; držala pa je ta ulica do minoritskega samostana. Mnenje odseka je krivo in označba „Dominikanska ulica“ torej brez podlage.

Kasernplatz: Za ta trg predlaga odsek „Stari trg“, utemeljuje to s tem, da je to bil najstarejši trg starega mesta. To je zopet kri-

vo. Prvotno mesto je stalo med zidom, ki je tekel za vzhodnim robom Gosposke ulice. zidom, tekočim skoro vzporedno s Freihausgasse, a malo severno od nje, zidom, skoro vzporednim z Badgasse, a nekoliko zapadno od nje, in zidom južno od Schillerstraße, ki ga je še zdaj deloma videti. Pozneje se je mesto razširilo na zapad do Schmidererjevega drevoreda, tako da sta postala nova ogla ob poslopju, v kojem je okrajni zastop, in pri pokopališču. In zopet pozneje se je mesto razširilo na jug, a le tako daleč, da sta se Lendplatz in Lederergasse že nahajala izven mestnega zida. Potemtakem je najstarejši trg bil Grajski trg; za tem je nastal trg okoli pokopališča ob sedanji stolni cerkvi; in še le v tretji fazi se nam pokaže poleg Glavnega trga tudi Kasernplatz.

(Dalej prihodnjič.)

Ministrska kriza.

O ministrski krizi v Beogradu so dosti govorili, pa malo povedali slovenski časniki, zlasti ljubljanska dnevnik. Beogradski srbski listi, ki so v največji bližini takoiimenovane krize, pa o njej ne govorijo skoro nič. Iz tega se do sklepati, da stvar ni tako akutna, kakor si to nekateri predstavljajo. Istina pa je, da v ministrstvu že dolgo ni potrebnega soglasja in prave skladnosti ter da zadostuje le majhen povod, ki lahko razprši ministrstvo v sedanji sestavi. Resnica je tudi, da je v imenu stvari potrebno, da se nekatere osebe, ki svoji nalogi niso kos, izmenjajo z boljšimi. Neogibna stvarna podlaga za rekonstrukcijo ministristva je preureditev političnih in upravnih razmer po nekaterih pokrajinah, zlasti na Hrvatskem, v Bosni in Dalmaciji. To tudi ve ministrski predsednik Protič in njegovo potovanje v Zagreb je presojati s tega stališča. Pribičevićeva metoda je v naši notranji politiki zagrešila marsikaj, in dokler se ne odpravijo glavne napake, ne more priti do skupnega delovanja vseh strank v Narodnem predstavništvu in do konsolidiranega koalicijskega kabineta. Naš Jugoslovanski klub je imel popolnoma prav, ko je ob Koroščevi krizi opozoril na potrebno preureditev po različnih pokrajinah kot predpogoj urejenega in vzajemnega delovanja v ministristvu.

Najnovejše k ministerski krizi.

Kriza je že stopila v akutni štadij. Prestolonaslednik regent Aleksander se je s svojega potovanja dne 29. julija vrnil v Beograd. V sredo mu je bila predložena pismena ostavka celokupnega ministristva po ministrskem predsedniku Protiču, ki sedaj biva v Zagrebu. V sredo popoldne je bila ministrska seja, kateri je predsedoval dr. Korošec in pri kateri so bili navzoči vsi ministri razen Protiča. Popoldne je prestolonaslednik v Topčideru sprejel dr. Korošca, s katerim je delj časa konferiral. Potem sta bila sprejeta ministra Pribičević (demokrat) in dr.

Ninčič (radikalec). O rešitvi krize krožijo razne vesti. Govori se tudi o tem, da bi Pašič prevzel ministrsko predsedstvo, Korošec bi ostal podpredsednik, Pribičević pa ne več notranji minister, marveč minister za konstituantno.

Plebiscit na Koroškem.

(Izvirno poročilo iz Pariza.)

Plebiscit na Koroškem (odsek A) bo 3 mesece po uveljavi mirovne pogodbe. Uprava odseka A bo dotlej jugoslovanska. Glasovati sme oseba 1.) ki je 20 let stara od 1. jan. 1919, 2.) ki ima bivališče tukaj od 1. januarja 1919, 3. Ki je rojena tukaj ali ima bivališče tukaj od 1. januarja 1919. Glasovanje vodi komisija 5 članov: Amerikanec, Anglež, Francoz, Italijan, Jugoslovan.

Razne novice.

Zaupni shod Slovenske Ljudske Stranke v Mariboru. Dne 30. t. m. se je vršil v prostorih Jugoslovanske Strokovne Zveze v Flosarski ulici shod zaupnikov SLS iz Maribora. Dobro obiskanimu shodu je predsedoval dr. Leskovar. Dasi ravno ni bilo za shod skoro nobene agitacije, vendar se je zbralo nad 100 najodličnejših mož. Zastopani so bili vsi stanovi. Prišle so tudi zastopnice ženstva. Državni poslanec prof. dr. J. Hohnjec je o širno poročal o političnem položaju, posebno še o delovanju narodnega predstavnštva, o minist.ski krizi in drugih važnejših dogodkih zadnjega časa. Zborovalci so izrekli dr. Hohnjecu in Jugoslov. Klubu iskreno zahvalo. Nato se je vršilo posvetovanje o organizaciji stranke v Mariboru. Vsi govorniki in posebno zastopniki uradništva, obrtništva in delavstva so povdarjali nujno potrebo organizacije ljudske stranke za Maribor in sosednje industrijske kraje. Izvolil se je širši izvrševalni odbor SLS. K stranki je pristopilo takoj nad 100 članov. Po shodu je prof. dr. Fr. Kovačič poročal o delovanju mirovne konference in naših delegatov v Parizu. Zborovalci prosijo dr. Kovačiča, naj prav kmalu priredi obširno predavanje o tem za vse zanimivem predmetu.

Napisi naših obrtnikov in trgovcev še vedno žalijo vsakega pametnega človeka. Doslej prijateljski opominjamo, kasneje bomo postopali drugače! Evo par zgledov: Ključar Sinkovitsch noče biti sinko svojega naroda. Si bomo zapomnili. — „Frajlica“ Urlepp šiva menda le samo nemške kikeljce. — G. Tscheligi se pridno peča z „Iztakanjem“ žganja. Da bi mu le že kmalu „iztekel“ ves ta strup! — Nekdo ima med drugim blagom tud „otročje“ (namesto otroške) obleke na prodaj. — Pri Gajserju še vedno spominjajo ostanki nekega nemškega napisa, da je tudi v Mariboru „vse minljivo.“ — In kar je najžalostnejše: Na Koroški cesti se nahaja „Kisarna“, v kateri se potopljeno nemčurstvo kaj hudo „kisa“ po izgubljeni moči in slavi. Vse mine in izgine!

Iz mestne klavnice. Večinoma vse Nemce, nemškutarje in hujškače je že odslovil mestni magistrat iz služb. Čudno, čudno, da magistratni gospodje ne vedo, da se še vedno šopiri po mestni klavnici nemški živinozdravnik Kern. Ali res nimamo nobenega jugoslovanskega živinozdravnika več?

Konjski transporti. Slovenski železničar nam poroča: Te dni je dospelo v Maribor zopet večje število „klavnih“ konj iz Hrvaškega. Prvi transport je obsegal 66, drugi pa 366 konj. Bili so večinoma lepi konji, a komisija jih je odbrala od prvega transporta za plemo in delo sposobnih 15, od drugega pa samo — 7. Pregledovala sta konje ravnatelj mestne klavnice Nemec Alois Kern in pooblaščenec nemško-židovske eksportne družbe živinozdravnik Nemec dr. Walter Sirk. Vojaška oblast ni poslala nobenega zastopnika k pregledovanju. Nam železničarjem se je zdelo, da so bili ti transporti konj najboljši od vseh dosedanjih.

Srečno pot! Pred dnevi sta se preselila v Nemško Avstrijo, z obitelji vred bivši ptujski okrajni glavar dr. Netoliczka ter bivši tajnik ptujskega mestnega magistrata Kosenburger. „Marburger Zeitung“ plaka za obema, mi jima pa želimo srečno pot!

Dr. Ignac Pevec umrl. Na Dunaju je umrl upokojeni senatni predsednik najvišjega sodnega dvora dr. Ignac Pevec (seveda Pevetz), rojen na Slov. Štajerskem. Umrli je služboval delj časa tudi pri mariborskem okrožnem sodišču in obsojil tudi našega urednika „Slov. Gospodarja“. „Marburger Zeitung“ piše o umrlem, da je njegovo ime v najboljšem spominu med mariborskimi Nemci. Mariborska tetka bo že vedela zakaj.

Pobrežje pri Mariboru. Zadnje strašno neurje v ponedeljek, dne 28. julija, je spravilo del Zrkovske ceste in sicer pred hišami št. 21 do 24 v nevarnost, da se poruši proti Dravi. Prosi se vsak, ki ima odvišni gramoz ali drugi material na razpolago ali mu je čoma na poti, da spravi to stvarino na ta ogroženi kraj.

Iz poštne službe. Za višje poštne kontrolorje sta imenovana Anton Batič in Jakob Novak, za višje poštne oficijale I. razreda Leopold Košenina in Alojzij Karba, za poštne kontrolorje Fran Čuš in Franc Irgolič, za višje poštne oficijale Anton Klemenčič, Ivan Kranjc, Maks Saurau, Mirko Bernard, Janko Bračko in Emanuel Škoda, za poštne oficijale Ljudovik Fajgelj, Anton Majer, Franc Zmazek in J. Vidmar, vsi v Mariboru.

Pisemski promet z Nemško Avstrijo in Čehoslovaško je zopet odprt za sledeče poštne pošiljke: navadna odprta pisma, navadne in priporočene dopisnice, nepriporočene vzorce in navadna tiskovina. V inozemstvo naslovljena pisma se morajo radi cenzure oddajati odprta.

Novi draginjski dokladi za učitelje ljudskih in meščanskih šol. Po naredbi ministrskega sveta z dne 28. junija 1919 se odmerijo in nakažejo, kakor hitro dospejo poročila šolskih vodstev, oziroma vpokojencev in učiteljskih vdov o sta-

nju družin posameznih učiteljev. Draginjske doklade bi se po podatkih o rodbinskem stanju, ki jih ima sedaj na razpolago deželno knjigovodstvo, ne mogle odmeriti, ker so draginjske doklade po omenjeni naredbi ministrskega sveta določene po drugačni podlagi, nego je uveljavljena po naredbi poverjenišтва za uk in bogočastje in za finance z dne 13. decembra 1918, št. 225 „Uradni list.“ Zato bo višji šolski svet pozval šolska vodstva in vpokojence ter vdove učiteljev, da nemudoma predložijo poročila s potrebnimi podatki. Šolska vodstva in učitelji se opozarjajo na poziv, ki izide v prihodnjih dneh v slovenskih dnevnikih.

Žrtev železniške nesreče na Pragerskem je postal te dni vrl železničar Javornik.

Ponesrečen železničar. Na mariborskem kolodvoru je lokomotiva zdrobila nogo železničarju Zafošniku.

Železniška nesreča. Dopoldne, dne 29. julija je skočil osebni ljutomerski vlak pri Radenjih, na veznan način s tira ter so se prevrnili štiri vagoni. Težko ranjena je bila ena oseba, o vojaških poškodovancih še nimamo natančnih poročil. Vlak je imel pet ur zamude.

ISZ skupina Maribor, naznanja vsem, ki se nameravajo udeležiti delavskega slavlja v Zagrebu, da se odpeljemo iz Maribora v soboto, dne 2. avgusta s popoldanskim vlakom in mora biti točno ob 4. uri (16.) vsak na kolodvoru. Kdor še do tedaj ne bo imel izkaznice za polovično vožnjo, jo dobi pri tov. Krepek-u na kolodvoru.

Mariborski Orel ima svojo odborovo sejo v prostorih uredništva „Straže“ v petek (1. avgusta) ok 19. uri.

Pevcem. Prihodnji petek 1. avgusta ob 19^{1/2} pevska vaja v prostorih Narodnega doma. Dev.

Pevske vaje SKSZ se do preklica ne vršijo, radi odsotnosti pevovodja. Prihodnja pevska vaja se bo po časopisih pravočasno objavila.

V Jarenini, dne 10. avgusta po večernicah uprizorijo dijaki iz Maribora igro „Zloba in zvestoba.“ Vse domačine in sosede vabimo k obilni udeležbi. Natančnejši spored v prihodnji številki.

Draginjske doklade državnih uslužbencev in upokojencev. Finančno ministrstvo v Beogradu je odredilo, da se zvišane doklade z veljavnostjo dne 1. julija t. l. likvidirajo in nakažejo kakor hitro mogoče, na vsak način pa v prvem tednu meseca avgusta.

Uvoz sladkorja svoboden. Po poročilih iz Beograda dela vlada na to, da se dovoli svoboden uvoz sladkorja iz inozemstva, da bi se na ta način odromoglo pomanjkanju sladkorja ter preprečila verižna trgovina s sladkorjem v našem kraljestvu.

Ljudska veselica prostovoljne požarne brambe na Pobrežju pri Mariboru v nedeljo, dne 27. julija se je izborna obnesla. Z nekako bojaznijo je šlo načelstvo na to prvo prirediteljske slovenske požarne brambe. Pa glej! Lepo vreme, dober obisk, čisti dobiček! Prišla je na poset tudi požar-

na bramba iz Hotinje vasi pri Slivnici. Darovali so za gasilno orodje gg.: Ahtik 100 K, Gniusek 50 K, Jančer, Jerauš in Keršnik vsak po 20 K. Hvala! — Načelstvo.

Poincaré ne bo več kandidiral. „Echo de Paris“ prinaša: Francoski predsednik se ne bo več potegoval za predsedstvo ljudovlade. Po preteku njegove dobe se vrne v aktivno politično življenje.

Slovenci širite naše liste!

INSERTATI.

Med dr. Vilko Marin

zdravnik za telesne poškodbe, spolne in ženske bolezni, ordinira vsak dan od 11.—12. in od 14.—16. (2.—4) ure v Elizabetini ulici šte. 15, Maribor, Telefon 205.

SUKANEC

(cvirn)

1 klopčič, (špula) 366 m
črn št. 24, 30, 36
bel št. 10, 16, 24, 30, 36
1 klopčič . . . K 6—
1 ducat . . . K 69—

Kom skladišče

ALOJZIJ GNIUŠEK,

Maribor, Glavni trg št. 6.

Trgovci znaten popust

250 kron nagrade

dam tistemu, ki mi preskrbi ali odstopi boljše stanovanje s 3—4 sobami, kuhinjo in potrebniimi shtambami v Mariboru. Ponudbe pod „250 K nagrade“ na upravnistvo tega lista. 205—1411—134

Prima svinjska mast,
suho meso,
klobase,
fižol,

pražen ječmen,
ala „Kneip“ kavin
... nadomestek ...

Prodaja na drobno in debelo
Prva slovenska tverica suho-
... mesnate robe in masti ...

Jovo Ggovč

Nova Gradiška.

Podružnica Maribor,

Glavni trg št. 21. 1412—135 226

od preproste do vsakovrstne naj-
finejše, domače, dobro in vestno
delo, vsake velikosti, izborne ka-
kovosti izdeluje točno in solidno
ter prodaja

ALOJZIJ ARBEITER,

Maribor, Dravska ulica št. 15,
(pri starem mostu). 719

Oznanila Union-Propaganda, Maribor.

POZOR!

Naznanjam uljudno p. n. občinstvu, da sem s 15. julijem otvoril prvo in edino slovensko oblastveno koncesionirano

POSREDOVALNICO

za obrat z zemljišči: nakup in prodaja posestev, hipotečna posojila itd.

K. TROHA

samo Tegetthova cesta št. 30 pritličje.

1410—133